

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL
SEGONA ÈPOCA / NÚMERO 38 / DESEMBRE DE 1996

Consell Insular
de Mallorca

alimara

Núm 38

Segona Època, desembre de 1996

Edita: Consell Insular de mallorca

Redacció: Servei d'Acció Social i Sanitat

General Riera, 67

07010 Palma

Tel.: (971) 76 07 62

Fax: (971) 76 19 52

Portada: Vellesa i Família

Pere Alemany

Maquetació i Impressió: Maringraf, S.L.

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1997

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

L'ALTERNATIVA DE L'ALLOTJAMENT

Tòfol Sastre Ramis

Treballador social. Equip de Vellesa i Família

Quan parlem d'un tipus "d'allotjament alternatiu", una "vivenda tutelada", una "petita unitat de convivència", hem de valorar fins a quin punt estam parlant d'una casa, en el més pur sentit domèstic i que no cal matisar més; si és així, ens hem de cenyir al que aquesta comporta, sobretot quant a "simplicitat", i al "consens" en la configuració del que suposa entendre el terme, o almenys, com creiem que s'ha de dur a terme.

Entre d'altres coses, no estam parlant d'una casa "als afores", ni moblada amb elements "estrany" als seus habitants, ni amb persones desconegudes que la visiten habitualment, etc... Com totes les cases, hi ha coses més noves i altres de velles, però sobretot ha de ser un reflex de les persones que l'habiten i pel que aquí ens ocupa estariem parlant d'un grup de padrins.

Normalment hi ha dues vies, a més de l'ingrés a una residència: a la primera, "l'acolliment familiar", el vell passa a viure amb una família i la segona, que és la que aquí ens ocupa, on aquest compartirà una casa amb altres persones com ell o en una situació semblant. Ambdós processos són diferents i no s'han de mesclar prenent que en el primer cas tot es "contractui" equitativament, o que en el segon es relacionin com en una família.

Els vells que hi viuen són persones que decideixen deixar de viure a la seva pròpia casa (sols o acompanyats de la seva família) per passar a compartir-ne una altra amb persones de fora per diversos motius com puguin ser, d'una banda, l'aïllament social, solitud, malaltia, mancances d'autonomia..., i a la vegada ganes de compartir, voluntat de participar, ser col·laboradors...; i d'altra, per motius que no únicament depenen d'ells o els afecten, com puguin ser els que presenten la resta de família quant a: dificultats dels membres de la unitat familiar per a l'atenció que es precisa, poca relació entre els membres que la formen, dificultats en la convivència, ganes d'allunyar-se o desfer-s'en respectivament els uns dels altres, etc.

Estam parlant d'un canvi profund en la vida del vell, però també partim de la seva voluntat i interès de fer-ho. Això porta com a conseqüència un "moviment intens" en la vida quotidiana i en el sistema de relacions en una persona que des del moment de la seva jubilació havia reduït considerablement aquests tipus de processos tenint tendència a un tipus de vida sedentària, almenys més que quan treballava. Les condicions de vida s'han d'adaptar a les noves necessitats, com per exemple passa en una casa "de lloguer", que suposarà despeses als seus llogaters, i també suposen noves relacions amb la resta de membres, diferències de caràcters, aspectes que s'han de consensuar o compartir...; però també possibilitats de noves persones de suport, companyia, etc...

El que tot el procés anterior sigui més o menys problemàtic, dependrà de cadascun

---

dels interessats, amb variables difícils de concretar, treballar o modificar, com la manera de ser, la preparació per a aquest nou procés, el grau de consentiment a fer-ho, les necessitats que ho han propiciat etc...

LA INTERVENCIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ

En el detall del procés fins ara exposat encara no hem parlat de l'Administració Pública ni de les Empreses o Associacions/Entitats de caire privat que, segons sigui la seva intencionalitat, poden portar a terme o bé donar suport en la posada en marxa i funcionament de la casa dels padrins, perquè sense dubte no sempre en seran protagonistes, acompanyants, i no sabem fins a quin punt controladors de tot el procés.

Centrant-nos en l'Administració Pública i en els seus departaments de Benestar Social, tendeixen a tenir organitzat cada recurs que posen en marxa, sempre d'una manera preestablerta i ordenada, que porti a preveure tots els elements considerats imprescindibles per al bon funcionament. Això suposarà que es vulgui traslladar un "model d'organització de caire institucional" en un recurs que té com a finalitat, precisament, prescindir d'elements que portin a una institucionalització.

Fins i tot quan es té present el problema abans esmentat i es vol evitar, es planteja una "reducció" dels trets institucionalitzadors que sovint es converteix en un mer trasllat a un nivell més "micro", però utilitzant un mateix esquema d'organització.

Un exemple en concret pot ser més aclaridor: per a una macroresidència, un dels punts claus és el de personal (a vegades és més pel cost que això suposa que per millorar de l'atenció). A l'hora de contemplar la mateixa qüestió per a una microunitat de convivència, es trasllada el mateix tema d'una manera més reduïda. Així, parlariem de menys professionals, a temps parcial, intervencions més puntuals (el punt continua essent eminentment econòmic, a més de les possibles adaptacions a les necessitats), quedant ja d'entrada descartada la desaparició del capítol de personal i la creació d'un capítol per al foment de la participació social (per exemple voluntariat).

L'exemple anterior reflexa no només una metodologia d'intervenció més encertada o no, sinó una "ideologia" que porta implícita una "percepció" determinada de com s'ha "d'atendre" els vells i que fa que els canvis no siguin dels de "girar de cap a peus", sinó més aviat petites modificacions, trasllats dels mateixos elements d'un marc a l'altre.

Per tal de superar alguns obstacles que es resisteixen al canvi, es fa necessari tenir en compte tant els elements de caire sociològic i antropològics de la relació dels vells i la cultura allà on es troben, com els diferents trets psicossocials que hi intervenen. Tots ells estretament interrelacionats i que ens portarien a considerar un llistat de factors dels que només en citarem alguns, com són: la interpretació que fan els vells del món que els envolta, el "paper" que pretén la resta de la comunitat que aquests assumeixin, la representació social tant individual com col·lectiva que es poden fer uns dels altres, la intensitat en els sentiments de pertinença al marc social...

Els elements anteriors són rellevants en el cas que els tècnics de l'Administració hagin d'intervenir i s'hauria de contemplar com a possibilitat, entre d'altres motius,

---

perquè al llarg de la vida d'una persona es donen canvis en profunditat que no sempre van acompanyats del suport de professionals. Pensem que en el cas de la vellesa això també és així, tant si és per compartir una casa, com per altres qüestions.

Passem a valorar els casos en què cal la intervenció dels tècnics de l'administració. A vegades, la seva funció depassa la col·laboració o la tutela, segons el tipus de vivenda, potenciant activitats de control, de decisió, de direcció, de responsabilitat etc., que no són problemàtiques pel fet de donar-se en si, sinó pel fet que es fan quan el que es pretén és el contrari. Concretem un exemple aclaridor: a vegades es porten nombroses intervencions dels professionals amb l'objectiu d'evitar o reduir la dependència dels vells cap a les actuacions d'aquests mateixos tècnics; o la direcció ferma des de l'administració de la vida a la vivenda quan es pretén fomentar la seva autonomia, etc...

Amb el paràgraf anterior volem incidir en què un dels problemes es dona com a conseqüència no únicament del tipus d'intervencions que es realitzen, sinó també de l'adequació d'aquestes al que es pretén aconseguir, on hi influiran factors com l'origen de la posada en marxa, la disposició de cadascuna de les parts, els acords quant al funcionament, el poder de decisió del que s'ha de fer i com, i sobretot, la necessitat de participació en el procés.

Per concretar com ha de ser la intervenció de l'Administració, s'han d'haver tingut en compte els anteriors punts: segons com aquests es treballin es tindrà un tipus d'allotjament o altre. Per exemple, si s'accepten persones sense una completa autonomia per viure a una vivenda tutelada per l'administració, s'ha d'assumir que aquesta haurà de vetllar per solucionar les mancances que la situació esmentada suposen, com pugui ser dotació de més professionals, instal·lació de més mecanismes adaptats etc...; igualment que no es pot pretendre un funcionament organitzat de part dels vells quan hi ha una direcció i presència diària de professionals per a aquesta finalitat.

Es precisa, sempre que sigui possible, un assessorament en el procés que els vells pensin dur a terme a l'hora de compartir una casa, si ells ho sol·liciten. A vegades, el suport no es dona directament als padrins, sinó als professionals de l'Administració de la que dependrà la casa dels padrins facilitant les seves funcions de permetre i potenciar el seu bon funcionament.

Els professionals dels equips especialitzats en el tema de la vellesa i les seves famílies, i concretament els treballadors socials responsables del treball amb recursos dedicats a la gent gran, el que pretenem es facilitar aquest procés d'assessorament tant del marc legal, com són els convenis, subvencions..., com a nivell tècnic quant a la creació i posada en marxa del recurs, etc...; com, també, realitzar intervencions que ens permetin avaluar el funcionament dels recursos que subvencionam per tal d'adequar-los constantment als objectius que motivaren la seva creació.

Sens dubte, les activitats anteriors varien notablement si parlem d'unes vivendes tutelades per a l'administració o bé ens referim a una casa de padrins que han decidit viure junts i que demanin ajut per solucionar alguns problemes puntuals. Ara bé, tant en un cas com en altre, no traslladarem la mateixa intervenció que realitzaríem a les institucions grans a un nivell més petit, com són les unitats de convivència, sinó que adequaríem la metodologia d'intervenció a la realitat a observar amb tot el que suposa d'apropament als protagonistes d'aquestes experiències que, malgrat moltes vegades pareixi que és l'administració, són els propis padrins.